

Méér dan een school

BONI 100 jaar

ST. BONIFATIUSCOLLEGE

1922 • 2022

denkt Van Zweeden. En het werd tijd. “Boni is toch ook een beetje familie. En tegen familie zeg je niet altijd wat je graag wilt, omdat je rekening houdt met de ander.” En dat hield de verandering dus tegen.

De klassikale structuur was de kracht van Boni. Ouders kozen bewust voor het soort onderwijs, met veel structuur, zonder domeinen, omdat hun kinderen daar wel bij voelen. Met als resultaat dat Boni op grond van die reputatie steeds meer aanwas kreeg. Ergo: we zitten vol, waarom zouden we veranderen?

“Voor mijn gevoel hebben we een tijd in die spagaat gezeten,” zegt Van Zweeden. Hij schetst: “Aan de ene kant een grote vwo-afdeling met vaak hoger opgeleide docenten die het fijn vinden om te zenden en verwachten dat leerlingen dan automatisch ook aantekeningen maken. Aan de andere kant een publiek dat wel verandert, omdat er allerlei dingen om ons heen zijn veranderd, er andere onderwijsvormen zijn en ouders zeggen: ‘Mijn zoon of dochter kan aardig wat aan, is er differentiatie mogelijk, of zelfstandig werken? Het is niet zo zwart-wit, maar basisscholen hebben die verandering al wel ondergaan. En ja, universiteiten ook.’”

“Onderwijs begint met een relatie. Ik heb me afgevraagd, waarom ik dit werk zo leuk vind. En het is zo bijzonder dat ik een jaar die pubers mag lenen en dat je daar mee bezig kunt zijn. Zo stond ik er eerlijk gezegd niet altijd in; ik was altijd heel erg vakgericht, maar ik ben echt gaan waarderen dat je mensen om je heen hebt die je nog mee kunt opvoeden, kunt sturen, samen met elkaar aan het werk bent.”

De wiskundedocent stuurt nog steeds graag aan, maar vindt het inmiddels ook belangrijk dat hij samenwerkt met de leerlingen. Waarbij hij toegeeft dat dat best een stap is geweest. “Maar uiteindelijk heb ik de overgang moeten maken van ‘hoe leg je de stof uit’ naar ‘hoe zorg je ervoor dat de leerlingen de stof gebruiken’. En dat is best een groot verschil.”

Werkdruk

De tijd dat er voor het onderwijs werd gekozen vanwege de vakanties, is volgens Van Zweeden wel voorbij. “Wanneer ga je in het onderwijs? Dat is toch ook dat je wat wilt bieden aan een ander. Het is een sociaal vak. Maar de werkdruk is enorm.” Hij is zo’n zeven dagen per week bezig en benadrukt dat dit voor nagenoeg al z’n collega’s geldt.

Van Zweeden begeleidt naast zijn lessen nieuwe docenten. Ook met het voorbereiden van een les. “Een les voorbereiden, dat doe je zelf. Daar kun je vier uur insteken, daar kun je tien minuten insteken. Het is dan maar de vraag of het rendement van die vier uur hoger is dan van die tien minuten. Want je kunt te maken krijgen met een groep leerlingen die misschien heel iets anders doet dan jij van plan bent. Alleen al dat soort dingen, dat is zo moeilijk in te schatten. Wanneer is een les goed? Het is een ambacht. Ik heb er vijftien jaar over gedaan dat ik durf te zeggen dat ik zo nu en dan bepaalde routine kan inzetten, omdat ik ervan bewust ben dat die werkt.”

De populatie van de school mag dan veranderd zijn, de kluisjes behoren al tientallen jaren tot het vaste ‘meubilair’.

Het trappenhuis, kenmerkend onderdeel van het gebouw aan de Fockema Andreaelaan 7.

feest waarbij op de school de onder- van de bovenbouw werd gescheiden en waarop er met het van Boni bekende gemak echt wel vijftien vaten bier doorheen gingen. “Je was bezig tot een uur of vier en de volgende ochtend om tien uur stond je schoon te maken. Ik had rubber laarzen mee en maakte dan de wc’s schoon. Je wilt niet weten hoe smerig.”

Begin 2000 werd Linnebank afdelingsleider van 5- en 6vwo. “Daar keek ik erg tegenop, met name tegen de gesprekken met de kinderen die het moeilijk hebben. Ik heb ook wel wat overlijdens van ouders meegemaakt maar ja, die gesprekken, dat vormt je wel. Het was soms heel heftig, maar je merkt dat je ook iets kan betekenen voor kinderen.”

Nog vier jaar en het zit erop voor Linnebank. Hij kan dus nog precies een schooljaar meemaken of zijn eigen voorspelling over de flexuren uitkomt. “Ik denk dat als de huidige brugklassers

in de vierde zitten, het systeem werkt. Het is echt heel goed dat we ermee zijn gestart, maar de invulling kan nog wel wat beter.”

Vrienden

Ook Paul te Molder loopt al even mee. Sinds 1984, om precies te zijn. Hij was van plan te stoppen na een kleine veertig jaar Boni, maar plakte er toch nog een jaartje aan als afdelingsleider van de middenbouw. Hij was nog nodig, al werkt hij wel minder dagen.

Toen Te Molder in 1984 begon, stonden er vooral mannen voor de klas. “Er was een klein docententeam, een ouder team ook, maar met een stevige onderlinge band. Docenten kwamen bij elkaar op de verjaardag, zagen elkaar privé, gingen samen naar FC Utrecht, het waren vrienden van elkaar en werkten fulltime: een club oudere heren. Ik vond de sfeer heel gemoedelijk en ik werd ook snel

De rectoren

Ad van Liempt

Ook in 1922 was 11 september een historische datum: het was de dag dat 79 jongens en meisjes uit Utrecht en omgeving aan hun studie begonnen aan de eerste katholieke gemengde middelbare school van Nederland: het St. Bonifacius-Lyceum.

Voordat zij voor het eerst hun klas betraden, kregen ze van rector dr. Jan Hoogveld te horen, wat hun te wachten stond. Tijdens een heilige mis formuleerde Hoogveld vanaf de preekstoel het doel van de opleiding:

'Het aan de leerlingen bijbrengen van de maatschappelijk nuttige en nodige kennis, maar meer nog om, in samenwerking met het huisgezin, een geheel katholieke opvoeding te geven.'

Een opdracht die je niet een-twee-drie uitvoert, zoals blijkt uit de honderdjarige historie van de school. In tegendeel. Een geschiedenis, die auteur Ad van Liempt (oud-leerling, eindexamen gymnasium alpha in 1967), beschrijft aan de hand van de periodes, waarin acht rectoren leiding aan de school hebben gegeven. En daarmee hun stempel in meer of mindere mate op katholiek middelbaar onderwijs en opvoeding in Utrecht hebben gedrukt.

Wie zijn zij? En wat is er overgebleven van die eerste pretentieuze doelstellingen? Welke problemen komen rectoren, docenten (en ouders) tegen als ze jongeren willen onderwijzen en opvoeden? Wat is er in de loop der tijden veranderd? Veel, net als in de maatschappij om hen heen. Zelfs de naam hield geen stand. Begonnen als St. Bonifacius-Lyceum kent de school – in allerlei gebouwen – verschillende eigennamen: St. Bonifatius-Lyceum, St. Bonifatiuscollege en tegenwoordig St. Bonifatiuscollege. De St. als afkorting van Sint bleef in elk geval. Zelfs de straatnaam van het 'oude gebouw' hield geen stand: Kromme Nieuwe Gracht werd door de gemeente ingedikt tot Kromme Nieuwegracht.

Simpele wijzigingen, die niet in verhouding staan tot de veel grotere veranderingen op onderwijskundig en maatschappelijk gebied. Veranderingen waarmee ook het Boni, onder welke koosnaam de school een begrip is geworden, te maken heeft gehad.

De komst van een nieuwe leidinggevende in een organisatie vormde en vormt geregeld een keerpunt in klimaat, sfeer, gezag, onderlinge verhoudingen, veiligheid. De stijl van de leider is vaak bepalend, ook op school. Maar door die honderd jaren heen bleef één ding cruciaal voor het succes van een rector: het vermogen om vertrouwen te schenken aan jonge mensen. <

36

41

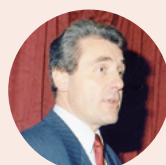
48

59

64

71

76

82

1935 – 1965

Jan Feldbrugge

Dertig jaar lang is Jan Feldbrugge de eerste man van het Boni. Een man die de crisisjaren meemaakt, de school door de Tweede Wereldoorlog loodst en in 1959 de duizendste leerling in dat jaar verwelkomt. Dat is ook het schooljaar, dat leerlingen in de banken van het 'nieuwe gebouw' aan de Fockema Andreaelaan komen te zitten. Feldbrugge is een vriendelijke man, een harde werker die de meeste indruk maakt met zijn wijsheid, zijn eruditie. 'Vaderlijk vermanend, met een heel evenwichtige persoonlijkheid'. Een man bij wie de katholieke leer in het onderwijs op één staat. En die zijn eigen beperkingen kent en vertrouwen schenkt aan zijn conrectoren, aan wie hij veel macht delegeert, bijna alles.

De komst van de opvolger van Stein werd in Utrecht heel klein gehouden: er had een piepklein fotootje in De Tijd gestaan, in juni 1935, met drie regels bijschrift: drs J.J.M. Feldbrugge, oud-leraar aan het St. Ignatiuscollege te Amsterdam, is benoemd tot rector van het St. Bonifacius-Lyceum te Utrecht. Dat hij de laatste acht jaar docent was geweest op het RK Meisjeslyceum in Den Haag stond er niet bij. Op 4 september stond hij daar, in de gymnastiekzaal aan de Kromme Nieuwe Gracht, veel kleiner van gestalte dan zijn voorganger, toegesproken door de voorzitters van bestuur en curatorium. Daarna bedankte hij voor de hartelijke ontvangst, en zei hij dat hij leerlingen en docenten vertrouwen wilde schenken. Hij herhaalde dat kort erna in een stukje in het schoolblad *STEMMEN*:

'Er is bij het leiden van jonge, met idealen bezielde mensen niets mooier dan het schenken van vertrouwen, niets erger dan het tonen van achterdocht.'

Zo zette Jan Feldbrugge, een classicus van 35 jaar, de toon voor een rectoraat dat dertig jaar zou duren. Veel later, bij zijn 25-jarig jubileum, onthulde de toenmalige bestuursvoorzitter dat Feldbrugge vóór zijn aantreden in 1935 'een groot deel van de vakantie had gebruikt om kennis te nemen van naamlijsten, cijferlijsten en andere bescheiden uit het archief van het Lyceum.' Een harde werker dus, al maakte hij de meeste indruk met zijn wijsheid, zijn eruditie. Voormalig conrector Stijn Kuitenbrouwer, die hem eerst als leerling had meegemaakt, en later door hem als docent Nederlands werd aangenomen, vindt hem de meest erudiete rector die hij heeft meegemaakt, 'vaderlijk vermanend, met een heel evenwichtige persoonlijkheid.'

Dat kwam goed uit, want Nederland ging een zware periode tegemoet. De spanningen in de samenleving, die een diepe economische crisis doormaakte, gingen niet aan de school voorbij. In november 1936 schreef een leerling in *STEMMEN*, een vlammend stuk: 'Geen fascisme op ons lyceum!' Hij constateerde

BONI 64 voor het eerst weer samen in 2004, poserend voor de hoofdingang van het aloude St. Bonifatiuslyceum aan de Kromme Nieuwgracht 3-5.

Boni 64 en het zaterdaggevoel

In 2004, veertig jaar na ons laatste jaar in het schoolgebouw aan de Kromme Nieuwgracht, kwamen we voor het eerst weer bij elkaar in het voormalige gymlokaal aldaar, de twee gymnasiumklassen van eindexamenjaar 1964, kortweg Boni 64.

Het was een zaterdag, welgekozen, omdat we naar het carillonspel van de Dom verlangden, om elf uur 's morgens. Hoe je een zaterdaggevoel van weleer kunt oproepen! Versterkt nog, doordat oud-conrector Jimkes ons zogenaamd les gaf.

Het elkaar herkennen na zoveel jaar bleek geen enkel probleem, een oogopslag, een houding, een lach, dezelfde stem toch ja. Wij, allen tegen de zestig lopend, terugkijkend op een druk leven van werk en familie.

'Is dit voor herhaling vatbaar', was de vraag aan het eind van die dag in 2004. 'Ja', vond

de meerderheid. En zo is er een trouwe groep overgebleven die sindsdien ieder jaar bij elkaar komt. Ja zelfs op plaatsen van naar het buitenland uitgevlogen klasgenoten! NewYork, Frankrijk en Zwitserland.

Wat is daar nou zo leuk aan?', vraagt de scepticus. Het is zo mooi om, in het licht van die vormende jaren op school, iemands Werdegang – hoe heette de lerares van Schwere Wörter ook al weer? – te volgen, te bespreken, door te lichten ja, in alle rust en eerlijke, openhartige nabeschouwing. Antwoord: Mevrouw 'Mina' de Jong natuurlijk!

En dan stel je vast, pôh, wat een prachtige mensen allemaal! Daar zal onze tijd op het Boni ongetwijfeld toe hebben bijgedragen.

Marjan van Rooden-van der Linden
namens de eindexamengroep gymnasium
alpha en bèta 1964.

Bosboom, Geelen en Hollanders (van links naar rechts), conrectoren op de locatie Fockema Andreaelaan, zaten niet op een baas van buiten te wachten.

‘Onze school is nog ouderwetscher dan wij denken; leraren durven/kunnen/willen het niet. Taak van de ouders, ouders: taak van de school.’

Toch vindt Stijn Kuitenbrouwer achteraf dat de onrust binnen de school beperkt bleef, zeker vergeleken bij andere scholen, zoals de Rijks HBS (die Gemeentelijk Atheneum was gaan heten), waar het schoolblad ‘Bulletje’ werd verboden en waar het tot de eerste schoolbezetting van Nederland kwam, onder leiding van onder anderen de latere zanger/kroegbaas Henk Westbroek. Kuitenbrouwer: ‘Ik weet nog dat leerlingen van die school bij ons in de fietsenkelder kwamen om de boel op te stoken. Daar was onze school toen vrij gespannen over.’ Dat gold zeker voor rector Akveld, die inmiddels in het nieuwe gebouw functioneerde, waar ook het gymnasium was gekomen. De nieuwe havo was in het oude gebouw ondergebracht. Op een dag kwam er een sliert Utrechtse scholieren langs op de Fockema Andreaelaan. Ze gingen demonstreren tegen iets wat inmiddels iedereen vergeten is. Gymnasium-leerlinge Tiny Uijttewaai (die in 2006 als rector op school zou terugkeren) herinnert zich nog heel goed dat Akveld de sleutel tevoorschijn haalde en de deur op slot draaide, zodat geen Bonifatius-leerling kon meedemonstreren.

Op het Bonifatius bleef het bij een soort ‘teach-in’, een grote discussieavond eind februari 1970, waar iedereen mocht komen, ook ouders. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van schoolblad *STEMMEN* was een van de hete hangijzers die er in discussie kwamen, net als de geëiste openbaarheid van alle mogelijke vergaderingen. De school zinderde van de democratiseringsverlangens – het is niet goed voorstelbaar dat rector Akveld zich daar gelukkig bij voelde. Hem zat nog iets anders dwars. Hij was enige tijd rector van een school met drie gebouwen.

Naast de Kromme Nieuwegracht en de Fockema Andreaelaan was daar eind 1967 een derde locatie bijgekomen: een dependance in Utrechts nieuwste wijk Overvecht. Het plan om daar een zelfstandige katholieke middelbare school te vestigen werd op het laatst omgebogen: het werd een afdeling van het Bonifatius. Akveld was daartegen, hij had rector willen zijn van één school met één gebouw. De school op Overvecht werd weliswaar snel zelfstandig, College De Klop (later opgegaan in het Gerrit Rietveld College), maar het Bonifatius bleef, nog tien jaar, een verdeelde school. Of dat nu de doorslaggevende reden voor hem is geweest om eind 1970, dus al na vijf jaar, zijn vertrek aan te kondigen is niet meer met zekerheid te zeggen. Hij gaf nog wel een afscheidsinterview aan schoolkrant *STEMMEN*, maar daarin vroegen de jonge reporters niet door. Akveld ontkende dat hij wegging om de ‘problemen op school’. Hij zei dat op andere scholen de democratisering van het onderwijs meestal ‘met meer problemen gepaard gaat dan op onze school.’ Op de vraag waarom hij dan wel wegging was zijn antwoord:

‘Mijn redenen zijn van tweeërlei aard: a. mijn bezwaar tegen deze school is dat de school verspreid is over twee gebouwen. b. Ik heb privé-redenen om van deze school weg te gaan.

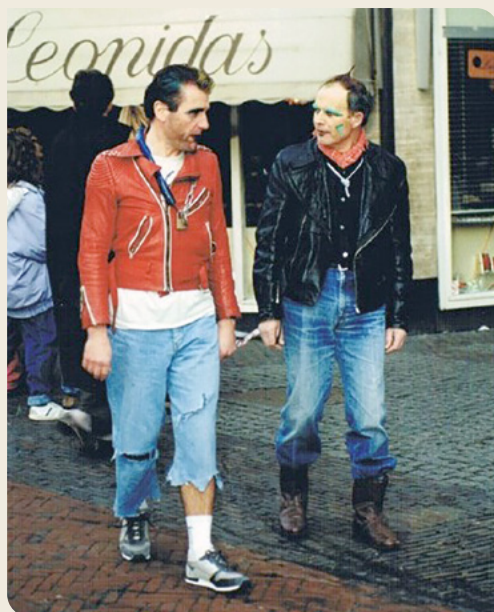
Vossenjacht bij afscheid Jan van der Heiden

Het afscheid van rector Jan van der Heiden konden we voor de leerlingen niet ongemerkt voorbij laten gaan. Uit mijn bol kwam het idee een vossenjacht te organiseren. Het gebied waar de vossen gezocht moesten worden, was het voetgangersgebied in het centrum. De leerlingen kregen een kaart met opdrachten mee: zoveel mogelijk personeel en docenten van het Boni ontdekken in hun vermomming, plus een leuke foto schieten van een grappig moment.

Er werd een bus gehuurd om alle medewerkers in de stad te droppen. De deelnemers waren onherkenbaar gemaakt met schmink en kleding uit het kostuumhok.

Te beginnen bij de leerlingen uit de brugklas konden de 1200 leerlingen met enige tussentijd op jacht gaan. Na twee uur in de stad aan gezichtsherkenning gedaan te hebben konden de leerlingen zich afmelden in gymzaal. Daar werden zij getrakteerd op chocomel.

Veel figuranten speelden de personen die zij eigenlijk hadden willen zijn, zoals Jan Jimkes als brandweerman met loeiende sirene door het centrum van de stad, het daklozenorkestje met zang van Henni de Groot en violist Fred Kloek, kanovaarder, visser, wielrenners, politie op surveillance, etaleur, oud-rector Jan van der Heiden in rolstoel geduwd door mevrouw Nel Houtveen als verpleegster. Jonge hippe punker Hans Fett in leren jack en vetkuif samen met Anton Rasing. Nog tal van andere docenten wilden graag een andere rol spelen en het liefst door goede aankleding niet opgemerkt worden.

Toekomstig rector Fett (links) als punker en conrector Rasing trekken samen op als bijzondere types in een vossenjacht bij het afscheid van rector Van der Heiden.

Het was echt een happening met een prijsuitreiking door Jan van der Heiden. Ook de maker van de goed geschoten foto viel in de prijzen. Ik was trots op ons team van de sectie lichamelijke oefening dat er een fantastische dag van had gemaakt. Iedereen had veel lol in deze verkleedpartij en Henni de Groot zong als vanouds het hoogste en mooiste lied. Vast Hazes of Ketelbinkie.

Jan van Spaandonk

docent bewegingsleer 1983-1998

een school terecht waar het strikt katholieke karakter van de periode-Feldbrugge en de periode-Akveld verdwenen was. Vreemd, voor een afgestudeerd theoloog? Dat vond ze, zegt ze nu, helemaal niet vreemd. Het viel haar juist op dat de school allerlei mogelijkheden bood voor bijeenkomsten met een religieuze inslag. Ze genoot er bijzonder van dat op een dag in 2007, in het kader van een lustrumviering, een schooldelegatie met fietsers en motoren uit Dokkum was komen rijden. Ze hadden daar water uit de Bonifatiusbron gehaald en goten dat over in een waterkunstwerk bij het Bonifatiusbeeld naast de rectoriskamer. In een nota over de school schreef de rector, in 2008, enthousiast:

'Het was een plechtig moment. Iedere dag stroomt het water door de bron en iedere dag zijn er wel leerlingen en collega's die acht slaan op deze plek in de school waar het beeld van St Bonifatius over ons waakt.'

Ze drong erop aan de kerstviering ('*liedjes zingen in de gymzaal*') te verplaatsen naar de Sint-Aloysiuskerk om op die manier leerlingen uit de brugklas ook eens in een kerk te laten komen – voor velen was dat een unieke ervaring. Zeker voor de islamitische kinderen van wie het aantal snel toenam. Het vroeger streng katholieke Bonifatius was een *diverse* school geworden. In de jaren zeventig had rector Van der Heiden nog eens aan een gemeentelijke commissie moeten opgeven hoeveel kinderen een niet-Nederlandse achtergrond hadden. Hij kwam tot twee, een leerling met Poolse en een met Tsjechische *roots*. Dat was nu grondig veranderd. Tiny Uijtewaai vindt dat een normale ontwikkeling voor een school in een grote stad. Zelf had ze de diversiteit meegemaakt op een andere manier: tientallen leerlingen uit plattelandsgemeenten gingen in haar tijd op school om met stadskinderen. Tegelijkertijd was er in de zestiger jaren een grote toevloed gekomen van arbeiderskinderen,

Tijdens het rectorchap van Tiny Uijtewaai was de St. Aloysiuskerk niet alleen de plek voor de kerstviering van brugklassers, maar kregen geslaagden ook hun diploma uitgereikt. Op de foto spreekt Sanne Sluimer, afdelingsleider 5- en 6 vwo, hen toe.

Het Spoorwegmuseum is in 2021 een prachtplek voor de Boni-examenkandidaten, waar zij hun toetsen afleggen.

Andreaelaan, dat door veel oud-scholieren nog altijd hardnekkig 'het nieuwe gebouw' wordt genoemd, lagen de plannen klaar. In de coronaperiode is de sloop van de gymzalen en een flink deel van de lokalen ter hand genomen, in het voorjaar van 2021 is de bouw van nieuwe lokalen begonnen. Toen we elkaar spraken – juli 2021 – ging de school een ingewikkelde periode tegemoet. 'In totaal hebben we de komende periode vier locaties,' zei Schreuder opgewekt – ze liggen in ieder geval heel dicht bij elkaar, veel dichters dan toen rector Feldbrugge vanaf februari 1943 tussen vier locaties heen en weer moest fietsen omdat het gebouw aan de Kromme Nieuwe Gracht van de ene op de andere dag door de bezetter was gevorderd.

Veel improvisatie

Toen we elkaar opnieuw spraken, april 2022, was er al een deel van de nieuwe vleugels in gebruik, maar de school was nog steeds een bouwplaats. Kijk maar goed, want straks is dat allemaal weg, zegt Hanneke Schreuder over de gang waar haar kamer op het punt staat te

worden kaalgeslagen. Of er te werken viel? Ze heeft wel momenten van lichte wanhoop gekend. 'Stonden er hier opeens van die enorme houten haspels in de gang. Of er begon ondanks alle afspraken opeens toch een betonboor herrie te maken, terwijl een toets gaande was.' Maar alles bij elkaar is het met veel improviseren toch gelukt de school draaiende te houden. Schreuder bemoeit zich intensief met de werkzaamheden, is voortdurend in overleg met de projectleiders. Als ze me rondleidt en op de zolder van de school laat zien hoe straks het 'wiskundeplein' eruit komt te zien, met uitzicht over een flink deel van Utrecht, lijkt ze even op iemand die trots haar droomhuis-in-aanbouw laat zien.

'Laatst zei iemand: het is jouw kindje, die vernieuwde school. Maar dat is echt niet waar, het is van ons allemaal, het wordt echt van ons allemaal.'

Er werd veel van iedereen gevraagd, in het honderdste jaar van de school. De coronapandemie wilde maar niet verdwijnen.

Het vernieuwde 'nieuwe gebouw'...

Still uit de video op You Tube van architectenbureau LIAG.

Lange tijd is het schoolcomplex als 'het nieuwe gebouw' betiteld, terwijl het er toch al ruim zestig jaar aan de Fockema Andreaelaan staat. Wie wil zien hoe dit vernieuwde 'nieuwe gebouw' er nu uitziet raden we aan op You Tube een rondgang te maken in een video, die het architectenbureau LIAG heeft gemaakt. Tik de term 'Het Boni in een nieuw jasje' of scan de speciale QR-code hieronder.

... En terug naar het 'oude nieuwe'

Het Boni is een plek waar je wellicht minimaal vijf jaar van je leven hebt rondgelopen. Hoe gaaf zou het zijn om weer een keer terug te gaan? Door de verbouwing van de school vanaf 2020 leek dit onmogelijk te worden. Kort voor de verbouwing is een project gestart waarbij leerlingen, oud-leerlingen en medewerkers van het Boni de hele school hebben vastgelegd met behulp van 360 graden-fotografie. De foto's zijn daarna samengevoegd in een on-line omgeving waarin je virtueel kunt rondkijken in de oude school. <

Een 360graden-foto zoals de school er vóór de laatste verbouwing uitzag.

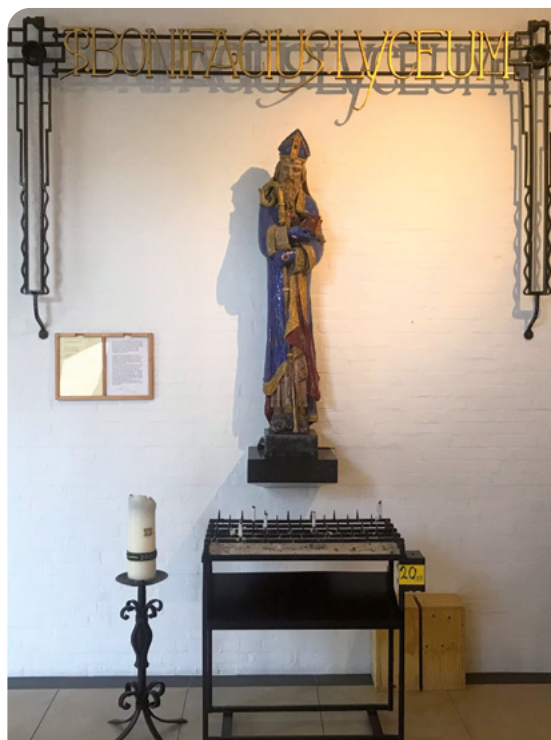

www.boni.nl/boni100-oud-en-nieuw

Scan deze QR-code om virtueel rond te kijken op het Boni! Je zult merken dat veel herinneringen opeens terugkomen als je weer in de schoolbanken zit, in de gymzaal staat of door de kantine wandelt.

Voorgevel Kromme Nieuwe Gracht 3-5 met St Bonifacius.

Het Boni, de familie Brom en het Bonifaciusbeeld.

Zoals het klaslokaal het domein van de docent is, zo zijn de kluisjesgangen en de fietsenkelder hún domein. En ook hier waart de Ziel van het Boni rond. Tijdens een reünie komen oud-leerlingen speciaal daarvoor naar school om nog één keer die speciale Boni-lucht in de locker-gangen op te snuiven. Meer dan zestig jaargangen leerlingen hebben hier hun DNA achtergelaten. De 'kotsgroene' lockers zullen na de renovatie verdwenen zijn. Wat het lot zal zijn van de tientallen beschilderde kluisdeurtjes, is nog ongewis.

Deze uil staat op locker 455 'Down Under' zoals tekendocent Bernadette Herber dat noemt, of preciezer nog, Boni-Onder. Een groot aantal zijn beschilderd door leerlingen van Atelier 306 en de bruggers van Klein Atelier. Ze vormen onderdeel van een langdurig project met als doel de lockerdeuren, die in 1960 ongetwijfeld fris en modern waren, op te pimpen. De motieven zijn geïnspireerd op de verhalen over de Regenboogslang van de Aboriginals

in Australië. Gelijk als in hun traditie zit In elk beschilderd deurtje een geheime boodschap van de maker verborgen.

We lopen door de lockergang naar het muzieklokaal en zien deze muurschildering bij de trap die je vanaf het muzieklokaal naar de hal brengt. Muziek heeft altijd een belangrijke rol gespeeld. Ik noemde al eerder het Lyceumlied. Maar zoals de ouden toen zongen piepen de jongen niet meer. Toch kunnen we nog genieten

van het spel van leerlingen tijdens de Adventsviering, Salon de Musique en de bandjesavond. Speciale vermelding verdienen de Boni Boventoon Blazers die in 1987 zelfs een eigen single hadden onder het motto: Niet mooi, maar hard!

Uil op locker 455.

Bosboom de docentenronselaar

Willy Bosboom:
kleurrijk figuur.

Oud-Boni-conrector Willy Bosboom is op vele manieren te beschrijven. Als manager avant la lettre, als selfmade-man, als woning- en hypotheekbemiddelaar, als rasklaverjasser, als roostermaker, als tussenpaus, als leerling (die slechts twee jaar op het Boni zat), als docent Handelswetenschappen

en Economie, en natuurlijk als conrector. Maar er is nog een typering die bij hem past: Bosboom de docentenronselaar. Hoe hij dat soms deed? Lees onderstaande herinnering.

Hoewel Bosboom een zeer drukbezet man was, kwam hij ook regelmatig in de kroeg. Tot de cafés die hij frequenteerde hoorde 'Arie op de Brug' (gelegen op de brug over de Oudegracht bij de Lijnmarkt). In dat café kwamen ook veel studenten waardoor Bosboom het nuttige met het aangename kon verenigen.

In die tijd was er op het Bonifatiuslyceum een enorm lerarentekort. Om het lesrooster rond te krijgen ronselde hij onder de studenten in het café docenten voor het Boni. Een van die studenten was Frans

Schoenmakers, die over grote kennis van allerlei zaken beschikte en daarover enthousiast vertelde. 'Die wil ik wel als docent' dacht Bosboom. Frans vond dat ook wel een leuk idee en gaf Bosboom zijn adres. Het gesprek had plaatsgevonden na het nodige bier, dus toen Frans Schoenmakers een paar dagen later een brief van het St. Bonifatiuslyceum kreeg, was hij toch verrast. De verrassing werd nog groter toen hij de brief openmaakte en las dat hij voor 12 uur Biologie was benoemd.

Schoenmakers was ontzet. Hij was dan wel een groot dierenliefhebber, maar hij studeerde Sociale geografie. Hij belde onmiddellijk het Boni om Bosboom het teleurstellende nieuws te vertellen. Bosboom werd heel even stil na diens telefoontje. Na een paar tellen zei hij: "Frans, scheur die brief maar kapot, je krijgt van mij een andere brief. Je krijgt een aanstelling voor 12 uur Aardrijkskunde."

Jan Jimkes
oud-docent en -conrector

Frans Schoenmakers:
enthousiast verteller.

van de school, die in die jaren oneerbiedig een leerfabriek wordt genoemd, waar de leerlingen 'doorheen worden gehaald'. Veel verschillende culturen komen samen. Of zoals oud-conrector Jimkes het verwoordt: 'de leerlingen uit de Wilhelminaparkbuurt versus de onbespoten buitenleerlingen'.

Ten tijde van rector Feldbrugge en de 'grote drie' (conrectoren Bosboom, Erich en Geelen) is de primaire onderwijsfocus nog steeds

'wat' en niet 'hoe'. Maar door de explosieve groei is de organisatie van het 'wat' wel steeds ingewikkelder geworden. Feldbrugge laat het runnen van de school over aan die grote drie. Zo maakt conrector Bosboom de roosters; door het sterk groeiend aantal klassen die ook nog een verspreid zijn over uiteindelijk drie gebouwen, een megaklus.

De docentenkamer aan de Kromme Nieuwegracht, een statig verblijfje.

Basisvorming

Het tijl keert begin jaren '80. De situatie is nog steeds zorgelijk maar de daling van het leerlingenaantal (van 1700 naar 1000) stabiliseert. Als vervolgens vanaf halverwege de jaren '80 veel oudere docenten de school verlaten, lijkt het Boni weer in rustiger vaarwater te komen. Met name omdat het leerlingenaantal weer groeit en er ruimte ontstaat voor de instroom van jonge leraren. Leraren die het Boni een nieuw elan lijken te geven en wellicht ook hard nodig zijn om een komende onderwijsontwikkeling vorm te geven. Want wat via de Mammoetwet en de Middenschool maar niet wilde lukken, probeert de politiek begin jaren '90 nogmaals met de invoering van de Basisvorming. In de eerste drie jaar zitten leerlingen van alle niveaus bij elkaar en volgen onderwijs in dezelfde vijftien vakken. In de praktijk komt het er echter op neer dat de meer praktisch ingestelde leerling die liever met zijn handen werkt, zich verveelt en gedemotiveerd raakt.

Daarmee is de Basisvorming de zoveelste onderwijsvernieuwing die, al voor ze daadwerkelijk wordt ingevoerd, op diverse punten wezenlijk wordt aangepast. Het principe van de Basisvorming – feitelijk de verkapte herintroductie van de Middenschool uit de jaren '70, oftewel de 'Middenschool light'- gaat redelijk geruisloos aan het Bonifatiuscollege voorbij. Aan de gewenste vorming van brede scholengemeenschappen die de invoering van de Basisvorming moet vereenvoudigen, geeft de school geen gehoor. Daar waar andere scholen fuseren of afdelingen toevoegen, blijft het Boni als enige havo/vwo-school in Utrecht overeind. En volgens Jan Jimkes is de Basisvorming één van de eerste ideeën uit politiek Den Haag dat bij de invoering al ontspoorde voordat het goed en wel op gang is gekomen.

Toch heeft de Basisvorming wel degelijk een effect: een grote hoeveelheid toetsen. Iets waar men op het Boni – tot grote vreugde van leerlingen – op dat moment geen groot fan van is en dus ook zo min mogelijk wordt ingevoerd. Qua structuur verandert er ook niets; het Boni

met veel enthousiasme voorgedragen lessen kunstgeschiedenis van de heer Jongenelen. Hij opende als het ware een wereld voor de leerlingen, die mij ook persoonlijk in mijn latere leven veel levensvreugde heeft gegeven. Met hem gingen we naar het Rijksmuseum. Hij was ook de promotor van een wagenspel dat op de markt in Culemborg, voor het pittoreske stadhuis, werd uitgevoerd door leerlingen. We gingen gezamenlijk op de fiets naar Culemborg onder aanvoering van conrector Bremer.

Het schooljaar begon met een Heilige Mis in de Willibrorduskerk, waar we klasgewijs naartoe gingen. Ook was er per klas vóór aanvang van de les af en toe een mis in een kleine kapel in een bijgebouw naast de school. Klassenleraar Van Gils (een bijzonder prettige en goede wiskundeleraar) noemde dat gekscherend de ‘nachtmis’.

Lippenstift verboden

De goede zeden werden nauw bewaakt. Lippenstift bij meisjes werd niet toegestaan. We zaten toen nog midden in de ‘katholieke zuil’. Ik wilde graag lid worden van de NJN (Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie), maar na een enquête op school behoorde het lidmaatschap van deze ‘neutrale’ club niet tot de mogelijkheden. In de eerste vier leerjaren zaten enkel jongens, alleen in de twee laatste klassen waren er ook meisjes, vier in getal. Meisjes die niet aan bepaalde kledingvoorschriften voldeden werden naar huis gestuurd om e.e.a. aan te passen aan de welvoegelijkheid.

Veel heb ik voor mijn latere studie gehad aan de lessen Chemie van de heer Verkroost en de lessen Fysica van de heer Bremer. Biologie kreeg ik van de heer Nagel, die vooral in fysiologie geïnteresseerd was. Aan de evolutie theorie besteedde hij geen aandacht. In het biologieboek stond een foto van Charles Darwin, die hij bestempelde als ‘volksverleider’. Als latere hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Populatie en Evolutie biologie aan de Utrechtse Universiteit ben ik wel een heel andere kant in de biologie opgegaan.

Al met al bewaar ik goede herinneringen aan mijn lyceumtijd, het onderwijs was uitstekend. Ik denk wel dat de huidige jeugd een breder en veelzijdiger

Jules Jongenelen als conservator van het Nationaal Museum van Speeldoos tot Pierement (nu Museum Speelklok). In zijn Boni-tijd nam hij onder meer zijn leerlingen mee naar het Rijksmuseum in Amsterdam.

blik op de wereld krijgt voorgeschoteld, zowel op school als via de media (pc en tv). Twee van mijn kleinkinderen – beiden met een diploma van het St. Bonifatiuscollege op zak – hebben mij daarvan overtuigd. Tevens van het feit dat niet langer het accent ligt op het specifiek katholieke karakter van de huidige onderwijsinstelling.

We leefden toen in de jaren '40 wel erg in een bepaalde bubbel (zuil). Maar zo was destijds de tijdgeest. Tempora mutantur et nos mutamur in illis: Tijden veranderen en wij veranderen mee.

Theo Gadella
eindexamen 1950

Rick de Graaff: unieke ervaringen blijven het sterkst hangen

‘De pot op met die grammaticaregels’

‘Vakoverstijgend leren met klassieke talen en culturen’. Dat is de titel van een promotieonderzoek waar Rick de Graaff in 2021 bij betrokken is. Een klassieker? Wie zal het zeggen.

“Voorjaar 1984, 5 Gym, een klasje Grieks, vijf meiden en ik. Na drie jaar woordjes stampen, grammaticaregels toepassen, zinnen vertalen en verhalen ontrafelen wilden wij weleens wat anders. Dat gold zeker voor mij, die Grieks én Latijn deed, en van plan was om archeologie te gaan studeren.

Samen met docent Ton Drubbel (Grieks) en Marianne van den Breeden (Handvaardigheid en Kunst) sloegen we de handen ineen. We bestudeerden Griekse potten en vazen, de vormen en functies, de mythologische afbeeldingen en het fabricageproces. Op

Rick de Graaff: “Toen mijn pot als een feniks uit het stro verrees, was die meer zwart dan terra. Maar het vakoverstijgend experiment was geslaagd: nog altijd heeft mijn klassieker een plekje op mijn werkkamer, om afgekloven potloden en opgedroogde pennen in te bewaren.”

Rick de Graaff

Geboren	Hoorn – 1966
Eindexamen	Gymnasium – 1985
Opleiding	1991: Master of Arts Algemene Letteren 1997: Doctor of Philosophy Toegepaste taalwetenschap
Beroep	Hoogleraar en lector vreemdetalendidactiek, Universiteit en Hogeschool Utrecht
Carrière	1993-2001: Promovendus en onderwijsadviseur, Vrije Universiteit 2002-2011: Onderwijsadviseur en onderzoeker, Universiteit Utrecht Sinds 2012: Hoogleraar vreemdetalendidactiek, Universiteit Utrecht 2012-2015: Lector taaldidactiek, Hogeschool Inholland Sinds 2016: Lector taaldidactiek, Hogeschool Utrecht
Bijzonder	S. Dönszelmann, C. van Beuningen, A. Kaal & R. de Graaff (red.) (2020). Handboek vreemdetalendidactiek: Vertrekpunten, vaardigheden, vakinhoud. Bussum: Coutinho Utrechter sinds 1986; getrouwd, drie kinderen

een warme junimiddag werd de klei-oven uit de handvaardigheidskelder naar de binnenplaats gesleept en gingen we los met boetseren en pottenbakken. Terwijl de potten in de oven stonden, richtten wij een bacchanaal met Griekse hapjes aan, en vloeiende de retsina rijkelijk. Na het glazuur- en bakproces stopten we onze potten in een ton met stro. De rook van het brandende stro zou de klassieke terra-zwarte kleurencombinatie zichtbaar maken.

Archeologie is het uiteindelijk niet geworden, dat was me toch niet breed genoeg. Op het Boni had ik mijn brede belangstelling al kunnen botvieren, met een vakkenpakket met zowel Grieks en Latijn als wis- en natuurkunde. Het werd Algemene Letteren aan de Universiteit Utrecht, daarna de lerarenopleiding Spaans en een promotieonderzoek naar effectief taalonderwijs. Sinds 2012 ben ik hoogleraar Taaldidactiek en Meertaligheid in Utrecht. Met speciale aandacht voor activerende didactiek en content and language integrated learning.

Of het taalonderwijs op het Boni altijd zo activerend en geïntegreerd was? Vast niet, maar dat doet er ook niet toe. Het zijn juist dit soort unieke ervaringen die het sterkst blijven hangen. En mij blijven inspireren in mijn werk met studenten en promovendi.” <

Stijn Franken droomt er nog weleens van

Faust

Stijn Franken speelde toneel bij Tablo (1987), onder leiding van Ad Migchielsen en stapte zoals velen in een verhaal. Ad deed aan rolinleving.

“Maanden van improvisatie gingen aan een toneelstuk vooraf. Zelfs als alles fout ging op het toneel (nooit gebeurd), zou het toneelstuk zich als vanzelfsprekend, improviserend, verder ontwikkelen. Eenvoudig omdat het verhaal door de spelers als eigen verhaal was overgenomen. Alsof iedere voorstelling opnieuw ontstond en je ter plekke overtuigde.

Vier tot zes voorstellingen waren het maximum. Meer uitvoeringen behoorden niet tot de mogelijkheden, maar dat lag ook niet in de bedoeling.

Ad had een voorliefde voor zware stukken. De thema's waren zelden luchtig, wel actueel en bij de tijd. Zo kon je ijle levensvragen bespreken, beleven en er letterlijk een houding in aannemen. Faust (I én II) was daarin extreem. De moordende dilemma's, het aantal deelnemers, de scènes waarlangs het publiek zich bewoog, verspreid door het schoolgebouw, de avondvullende lengte van honderden metrische dichtregels.

Ik kan mij niet herinneren dat ik mij ooit bij een voorstelling over een tekstregel onzeker heb gevoeld. Ze kwamen en gingen als vanzelf. Pas nu, veel later, droom ik weleens dat ik met Kees Ritsema van Eck als Mefistofeles het podium opkom (Auerbachs Keller) en mijn tekst niet weet. Niet als nachtmerrie, maar in verwondering over hoeveel inleving met je kan doen.” <

Stijn (A.Ch.H.) Franken deed in 1986 eindexamen gymnasium, studeerde rechten in Leiden (1992) en LLM London (Master of Laws) en is werkzaam als advocaat in Amsterdam.

Stijn Franken (links) en Embert van Vegchel in de Faust van 1987.

2. Op zoek naar iets nieuws

Astrid de Bruijn

Henk van Doorn is moderator van het St. Bonifatiuscollege als aan het eind van de jaren zestig de roep om veranderingen overal klinkt, en dus ook op het Boni. Hij ziet zichzelf niet als extreem progressief, maar vindt wel dat hij aan die roep om vernieuwing gehoor moet geven. Hij richt in 1971 'De Stuurgroep' op – zeer tegen de wil van de meer conservatieve docenten. Van Doorn woont stafvergaderingen bij, waarin frequent de vraag wordt gesteld hoe in hemelsnaam de boel bij elkaar te houden in de maatschappelijk roerige tijden. En toch gaan de grote opstanden die overal in Nederland plaatsvinden, vrijwel aan het Boni voorbij. Of zoals Henk van Doorn het verwoordt:

'Daar deed het Boni niet aan mee; er waren geen opstanden. Dat hadden we als leiding zo geregeld. We deden gewoon de deuren dicht; de leerlingen konden er gewoon niet uit.'

Daarmee lijken de roerige tijden relatief geruisloos te verstrijken. Maar er is iets in gang gezet; dat wordt snel duidelijk. Het curatorium

– een toezichthoudend college met aan het hoofd een priester en de moderator – bewaakt tot in de jaren '70 de katholieke signatuur van het Boni. Onder andere via de benoeming van het bestuur en de rector houdt het curatorium controle op het katholieke gehalte van de school. Bij het aannemen van leerlingen wordt gevraagd naar de geloofsovertuiging, wat in speciale overzichten wordt bijgehouden. In een overzicht uit 1976 valt onder het kopje 'Speciale gevallen' te lezen dat geen enkele leerling is afgewezen op grond van godsdienstige overtuiging. De vraag naar het geloof speelt ook een rol bij de aanstelling van docenten en ondersteunend personeel. Ook wordt het begin van het schooljaar in die tijd geopend met een Heilige Mis en het eerste uur van de schooldag begint met gebed. Maar zoals gezegd; er is een beweging in gang gezet die ook op het Boni haar greep krijgt. Moderator Van Doorn organiseert eind jaren '60 regelmatig discussieavonden, waarbij de katholieke identiteit steeds vaker onderwerp van gesprek is. Van Doorn, die voor zijn tijd redelijk liberaal is, gelooft meer in zingeving: leerlingen moeten zelf ontdekken hoe de wereld in elkaar zit

'Hoge' kerkbezoekers bevolken in 1960 bij de officiële ingebruikneming de kapel in het gebouw aan de Fockema Andreaelaan.

Gedenkwaardige Ardennentocht

Deze herinnering haalde het tv- programma “de Reünie” met docent Engels Hugo Peters die dit drama toelichtte.

Het was zeker de leukste en hechtste groep 4-havo. Net zoals veel andere keren trok ik weer op met Hugo. Samen op stap, maar er was wel een verschil met andere jaren. Erik van de IJssel, een leerling die iedere week gedialyseerd moest worden, wilde graag mee. Voor vertrek werd hij extra gedialyseerd in het ziekenhuis om de komende dagen fysiek door te komen. Als extra begeleider ging zijn neef mee. Als een moederkloek hield hij Erik in de gaten.

Niks over asfalt was het devies, maar met kaart en kompas dwars door landerijen en over sloten. Het regende en snel werd het een helse modderboel en wel erg zwaar voor de groep. We zochten twee dikke stokken om rugzakken aan te hangen. Wat stoere gasten torsten die stokken met rugzakken op hun schouders. En ja, de neef van Erik nam de kleine man op

de rug en droeg hem zeker een uur lang. De kaartlezer was ik en later werd beweerd dat die door mij onderste boven werd bestudeerd. Gevolg was dat wij dus nog verder de shit in gingen in de tijd dat er nog geen mobieltjes waren. Zodra we een huis zagen, belden wij aan. Zij waren onze redders in de nood. Gelukkig sprak ik goed Frans. Via hun telefoon konden wij Kuitenbrouwer, opperhoofd en coördinator, bereiken. Hij was er binnen een uur en bracht Erik snel naar het nabijgelegen ziekenhuis voor een spoedbehandeling. De volgende dag gingen wij richting Utrecht.

Het jaar daarop heb ik Erik in mijn sportwagen meegenomen naar de Ardennen. In een leuk restaurant goeie frites gegeten. Na een nacht goed slapen fris en fruitig en voldaan zijn wij weer terug naar het Boni gereden. Mijn herinnering aan Erik eindigt triest. Drie maanden na mijn uitstapje stierf Erik.

Jan van Spaandonk

docent bewegingsonderwijs 1983-1998

Uitsnede uit het Utrechtsch Nieuwsblad van maandag 5 november 1956. De krant ruimde die dag de halve voorpagina in voor de rellen daags ervoor (afbeelding Het Utrechts Archief).

van het Apostolaat van de Hereniging, ook wel Oostpriesterhulp genoemd – een katholieke organisatie die priesters uit oost en west bijeen wilde brengen. Dat was in de ogen van de Nederlandse communisten destijds hoogst verdacht, hij kwam volgens de krant ‘regelmatig in West-Duitsland.’ Toenmalig gymnasiumleerling Stijn Kuitenbrouwer, later leraar en conrector, vindt het niet verwonderlijk dat Guus Stoop zo fanatiek anti-communistisch was – het was een nogal zonderlinge man, van wie dit soort gedrag wel te verwachten was. Hij speelde geen centrale rol op school, hij gaf les op de MMS. Voorzover bekend is hij voor zijn optreden in de nacht van de rellen niet vervolgd. In het archief van de school is niets over deze buitenschoolse activiteit terug te vinden.

de stenen al waren gegooid, moest machteloos toezien hoe de inventaris van het kantoor totaal werd vernield. Kasten, tafels, de schrijfmachines, kortom alles werd vertrapt en kapotgeslagen.’

De ongeveer 150 man sterke meute nam ook de bovenwoning op de korrel: er gingen stenen door de ruiten, er was veel schade. Daar woonde een gepensioneerd spoorwegman die niets met de vakbond EVC had uit te staan – hij was een diep gelovig katholiek...

‘Nogal zonderlinge man’

Wie was die Guus Stoop, die derellende jeugd aanvoerde? Volgens De Waarheid was hij behalve organist en muziekleraar ook nog lid

Er zijn via snelrecht wel enkele jongens bestraft voor het wangedrag in de nacht van 4 op 5 november. De Waarheid eiste ook maatregelen tegen Utrechts burgemeester Coen de Ranitz. Hij was volgens de krant verantwoordelijk voor het onbeschermd laten van de CPN-leden die die nacht werden aangevallen. De krant had in de menigte overigens niet alleen maar jonge katholieken opgemerkt: volgens De Waarheid relden er ook zonen van voormalige NSB’ers mee. Maar het was wel een katholiek geïnspireerde actie, vond de krant, die dan ook van de ‘Romme-pogrom’ sprak – naar de in CPN-kringen gehate fractievoorzitter van de KVP (Katholieke Volkspartij) in de Tweede Kamer, Carl Romme. <

HIJ

Zijn leven bloeide wild en sterk en schoon
steigerend hoog;
Fel sloeg zijn jonge hart,
't gistend bloed, dat immer wilder sloeg,
— o, dat eeuwig jagend in z'n polsen beven.
O, groote zoon van God's genade!

Zijn onstuimig hart kon zich niet verstillen
en versomberen tot 'n kleine kloostertuin,
Want hoog, veel hooger
brandde God's heete zon, hartstochtelijk!

En hij kon niet mak en onbewogen zijn
als een landman 's avonds laat
aan de poort van z'n hoeve staat.

Breed sloegen zijn armen
zich om ons heen, in diep erbarmen,
— hij groeide als 'n felgedreven rank —
Zijn leven stond breed en hoog
als de staalblauwe koepel
over ons klein verward bestaan.

30 Juni.

K. M.

Gedicht van Karel Meeuwessen uit 1931.

Armen-Comité... er zijn veel meer gezinnen in armoede en het is onze plicht regelmatig iets af te staan aan die medemensen. Voortaan zal er tijdens elke Academieavond worden gecollecteerd.

De katholieke grondslag van de school wordt regelmatig in artikelen onderstreept, door moderators, maar ook door leerlingen... Een neutrale school leidt tot afzwakking van het geloof door o.a. terugdringen van de godsdienst. 'Geloofsafval is het naar buiten uitslaan van bederf in de ziel', zo schreef moderator Van Schaick. Aartsbisschop Jansen benadrukt dat ons lyceum nog lang in alle opzichten, naar geest en hart, goed geschoolde katholieken aan kerk en maatschappij zal afleveren.

In de beginjaren wordt veel aandacht besteed aan literatuur, zoals aan Vondel en de Tachtigers, maar dat leidt al snel tot kritiek dat het teveel van het goede is. De balans vinden in weergave van thema's viel nog niet mee en het hangt tevens sterk af van wie er in de redactie zitten en dus van hun belangstelling.

Het zijn vooral jongens die in redacties komen. Het gerucht gaat dat zij vrouwen uit de redactie zouden weren. De meisjes komen er wel in, omdat blijkt dat zij de nummers van STEMMEN grif afnemen. Blijkbaar is het in 1932 wel nodig dat de moderator nog zijn goedkeuring geeft. Of die toelatingsprocedure voor mannelijke redacteuren geldt, is niet duidelijk.

Over emancipatie toen: in een polemiek op een Academieavond vindt een meisje dat de politiek in Duitsland moet worden besproken. Volgens haar bestaat het gevaar dat Hitler Nederland zal 'inpijken'. Een jongen stelt haar gerust, maar hij geeft wel aan het een bedenkelijk verschijnsel te vinden als vrouwen zich ook al voor de politiek gaan interesseren.

Vanaf 1934 is STEMMEN niet meer direct verbonden met de Academie, maar een blad met een meer algemeen karakter voor alle klassen onder de naam 'STEMMEN van het St. Bonifacius Lyceum'. Regelmatig verschijnen oproepen tot het oprichten van sportverenigingen van de school, zoals voor jongens- en meisjeshockey, tafeltennis, voetbal. Maar ook voor schaken. Bij de start ervan wordt grootmeester Max Euwe in 1936 gestrikt. Hij is tevens leraar wiskunde in Amsterdam,

gebed van den middelmalige.

Jezus, ik ben maar 'n schamel schooljoch en van hard studeeren heb ik nooit gehouden... Ik ben maar een boy met groezelige knieën en mijn gezicht zit vol zomersproeten. Vuil zijn mijn handen en mijn nagelranden heb ik afgebeten, zooat ze er ongelijk uitzien.

Nooit willen mijn haren blijven zitten, zooals ik ze 's morgens haastig kam, wanneer ik voor mijn spiegelscherf sta en onderhand mijn dejeuner naar binnen werk.

Ik ben maar 'n arme student en nooit nog was in de vroegte mijn verlangen sterk naar U, want de kerk is koud en mijn bed warm.

Ik ben de slenteraar, die 's avonds liever langs de straten zwerft, dan over thema's gebogen zit, want de stad is zoo mooi en ik ben als een nachtvlinder, die naar haar lampen vliegt.

In mijn stad is het altijd feest.

De menschen in de straten kennen U niet.

Ik ken U, ah ik ken U zoo goed, maar ik heb hen met geen woord daarvan gesproken, omdat ik het ben die Uw doornenkroon zoo diep gedrukt heb.

Maar alles is zoo mooi en mijn wil zoo zwak. Die schoonheid is zoo lokkend en ik, ik ben maar 'n schamel stedekind...

Heer heb ook voor mij een weinig medelijden.

C. C. S. CRONE.

Van de hand van de bekende Utrechtse schrijver C.C.S. (Kees) Crone verschijnen geregeld bijdragen in het schoolblad.

‘Met deze jongelui valt best te werken’

Leerlingen in STEMMEN in de beginjaren '60 vinden rock and roll maar niks, zoals te lezen valt in het vorige hoofdstuk. Zelfs Elvis Presley moet het dan nog ontgelden, het opkomende idool van teenagers. Schrijver is vierkant tegen en ziet zijn muziek als uiting van openlijke ketterijen in Amerika. Later zou de jeugd zijn muziek omarmen en er stevig op dansen. Dan over Johnny Hallyday die zijn jeugdige publiek niet alleen laat kijken en luisteren, maar dat hij

het ook laat meebrullen en twisten, zoals hij zelf doet.

De nasleep van de oorlog wordt weer zichtbaar na een beschouwing over het proces van Neurenberg uit 1946 betreffende Hermann Göring, opperbevelhebber van het Duitse leger onder dictator Hitler aan het begin van de Tweede Wereldoorlog. De stemming is er dan vooral een van...vergeven omdat de jeugd in de jaren '60 de verschrikkingen van de oorlog niet heeft meegemaakt. 'Wij kunnen het zich oprichtende Duitsland de rampen die een vorige generatie aanrichtte, niet verwijten'. Of een leerling die in het concentratiekamp Dachau is geweest en met de vraag blijft zitten of we kwaad met kwaad mogen vergelden.

Vanaf 1960 wil STEMMEN geen blaadje meer zijn voor en door leerlingen, maar een officieel orgaan en mededelingenblad van het St. Bonifatius-Lyceum dat acht keer per jaar verschijnt. Deze wijziging is mede gestimuleerd door de leraren Van Gool en Van Leeuwen die de redactie met raad en daad bijstaan. Op de school heerst nog steeds de katholieke geest die rector Feldbrugge goed bewaakt. In die tijd zal nog een missie-studieclub worden opgericht waarvoor ook

In 1968 interviewde de redactie de bekende illustrator (en oud-Bonilyceïst) Peter Vos. Hij schonk ter gelegenheid daarvan deze tekening.

De een na beste van Nederland

Vanuit Boni is er een samenwerking met een school in Kroatië, de 3rd Grammar School in Osijek. Als een groep Boni-leerlingen daar op bezoek gaat, maakt dat veel indruk. Immers er heeft zich een burgeroorlog afgespeeld in het vroegere Joegoslavië en de kogelgaten zijn nog in vele huizen zichtbaar. Twee keer brengen de scholen samen in het Engels een blad uit onder de naam Stemmen & Krik. Krik is het schoolblad van de school in Osijek.

Boni krijgt meer gezicht naar buiten. De minister van Onderwijs Maria van der Hoeven komt op bezoek om te praten over het Universum Programma, gericht op meer belangstelling voor bètavakken. Vier leerlingen zijn daarbij aanwezig. Vijftien procent meer leerlingen zou een natuurprofiel moeten kiezen of er zou 15 procent meer doorstroom moeten plaatsvinden naar bèta-technische opleidingen. Boni zet daar al langer op in, maar aan het vak Techniek in de onderbouw zou het profiel Natuur en Techniek zijn slechte naam te danken hebben. Zou zo'n vak niet beter in combinatie met natuurkunde gegeven kunnen worden?

Twee Boni-leerlingen gaan samen met leerlingen van andere scholen op bezoek bij staatssecretaris van Justitie Ella Kalsbeek om te praten over jeugdcriminaliteit. Op basis van een eerdere live-videochat zijn zij geselecteerd om mee te doen.

In 2002 komt de onderwijsinspectie op bezoek en krijgt Boni de waardering van een 8,2. Het Boni is dan de op een na beste middelbare school van Nederland.

In STEMMEN komen meer wat luchtige rubrieken op, zoals Lieve Goedele waar persoonlijke vragen worden beantwoord die veelal met seks te maken hebben. De rubriek

Horoscoop komt regelmatig terug waar op humoristische wijze wordt verteld wat men kan verwachten. Er is een soap Anna Karina en rubriek mannen en vrouwen. Daar worden de verschillen uit de doeken gedaan aan de hand van bekende clichés zoals mannen kunnen niet luisteren en vrouwen praten altijd. Sowieso zie je in STEMMEN meer artikelen die inspelen op wat jonge mensen aan ervaringen opdoen, vooral in hun onderlinge relaties. Zij stellen zich opener op. Meer individualisme

Ik stotter

Ik voel me eenzaam
Ik voel me alleen
Niemand snapt me
Tenminste niet meteen

Ik stotter
Dat is mijn probleem
Iedereen kan normaal praten
Maar dat zit niet in mijn systeem

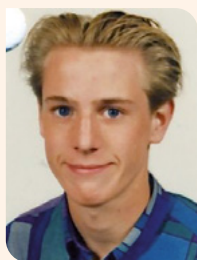
Mensen denken dat ze me begrijpen
Maar dat doen ze niet
Het doet me kwaad
Maar vooral veel verdriet

Dus ik zeg nu
Laat me erbij!
Ik ben een normaal mens
Net als jij

Zoë Debie, 1C

Elke leerling is een normaal mens, dicht deze brugklasser.

Ik wist me honderd procent gesteund

Hij is ereBonifant, samen met Carice van Houten: tweevoudig Olympisch schaatskampioen Jochem Uytdehaage. Zijn moeder voorspelde dat ie zou blijven zitten in

de brugklas. En dat klopte. “Ik was veel te speels. Ik kwam in klas 1A met veel leerlingen uit IJsselstein, Vianen en Nieuwegein en had het erg naar mijn zin, ik bakte er niks van. Het jaar erna zat ik in 1C, samen met jeugdvriend Zeger en had een leuk jaar. De tweede klas was een schakeljaar en daarna kon ik toch naar het vwo.”

“Ik was nogal op mezelf. Terwijl klasgenoten op vrijdagmiddag in de Twijnstraat de kroeg in gingen, ging ik schaatsen. In mijn tijd kwam er een vleugel op het middenterrein bij met kleine lokaaltjes, waar ik in de pauzes mijn huiswerk maakte, perfect. Overigens ben ik pas op mijn veertiende, vijftiende echt fanatiek gaan schaatsen. Ik ben nogal een perfectionist, dus ik vond mijzelf helemaal niet zo’n talent. Er is een schoolgids met een smoelenboek waarin bij mijn foto staat: ‘Tot ziens wellicht op de ijsbaan, want dat is belangrijk voor mij’. Wel typerend, want ik was dáár of aan het leren. Veel vrienden had ik ook niet op het Boni, afgezien van twee vrienden die ik daarvoor al had. Ik herinner me nog dat ik een reis naar Italië moest laten lopen omdat ik moest trainen, maar ik deed wel mee aan de laatste schooldag. Toen ik eenmaal Olympisch kampioen was, dacht ik:

‘Nu zullen mijn medescholieren pas weten waar ik mee bezig was!’ Wel trok ik gek genoeg met enkele docenten op. Ik fietste op zaterdag mee met de fietsgroep ‘De Grote

Jochem Uytdehaage (rechts) in actie op de 10.000 meter tijdens het Europees kampioenschap van 2001 in het Italiaanse Baselga. Hij dubbelt bijna landgenoot Jelmer Beulenkamp (foto Jaap de Boer).

ze, mede dankzij diverse cursussen, vele jaren leerlingbegeleider in het leerlingen-begeleidingsteam, faalangstbegeleider. En fungeerde Clary als vertrouwenspersoon. Officieel heette dat 'contactpersoon' waarbij vooral persoonlijke problemen van leerlingen aan de orde kwamen. Aan het fysieke aspect schonk ze eveneens aandacht. Ze gaf jarenlang les in 'Zelfverdediging voor meisjes', eerst aan leerlingen maar later ook aan haar vrouwelijke collega's in de '50+ Vrouwenclub'. "Want", zegt ze: "Ook 50-plussers blijven meisjes! En natuurlijk was het eindstip van de les rond borreltijd gepland. Jarenlang was het vrijdag, na het achtste uur borreltijd. Mijn sectie (s)port, – tegenwoordig 'bewegingsonderwijs' – kwam vanuit allerlei richtingen uit Utrecht naar het thuishonk om port te drinken en niet alleen zij trouwens. Het klinken vooraf was een sport op

Op haar laatste werkdag wordt Clary Falger getraakteerd op een ontbijt met onder meer champagne, paling en zalm.

zich, vraag maar aan Ruud Lingius, Bart van Halteren, Janneke Kia en David Gerritsen (Ineke Schoemaker als geheelonthoudster deed er niet aan mee, bovendien was zij op vrijdag altijd vrij). Pim van Maanen daarentegen was altijd aanwezig en ook andere collega's schoven graag aan. Ja rode port, blauwe rook, verhalen...."

Naast die 50+ Vrouwenclub ontstond er ook nog een Leesclub met diverse collega's die dan een waardering in sterren gaven aan een gelezen boek, aanleiding tot veel discussie uiteraard.

Ook zeker niet onvermeld mag blijven dat Clary Falger al die jaren volop actief was op het gebied van toneel en cabaret. En ze was een fanatiek danser op de vele schoolfeesten en personeelsavonden.

Haar laatste lesdag was op 28 september 2005. Toen werd ze 's ochtends vroeg opgehaald door collega Ineke Schoemaker met bloemen en een videocamera en vervolgens naar Utrecht gereden. "We kwamen aan op het veld waar de hele sectie en mijn eigen klas stond. Alle kinderen vormden een ereboog waar ik onderdoor moest lopen totdat ik op de middenstip kwam, waar voor mij een grote tafel met champagne en een ontbijt met onder meer paling en zalm gedekt stond. Bart van Halteren stond ernaast in een overkostuum om me te vragen waarmee hij me nog meer van dienst kon zijn. Terwijl ik ging ontbijten ging mijn klas de warming-up doen!

Toen kwam ik op school om nog even wat mensen te spreken en daar stond in de pauze de hele school te zingen. 's Middags deden alle vijfdeklassers estafette met dingen die ik lekker vind, sigaretten en port, daarna gingen we met de sectie nog naar een Indisch restaurant. Het was echt een geweldige dag!" <

Jarenlang was Clary actief met toneel en cabaret.

Ik kan altijd bij iemand terecht'

Waarom heb je voor het Boni gekozen?

"Mijn broer zat al op het Boni. Ik keek mee als hij huiswerk maakte en dan dacht ik: dat wil ik ook! Ik twijfelde nog tussen het Stedelijk Gymnasium en het Boni. Maar het Boni geeft je meer kansen want ik kan hier gymnasium of toch atheneum doen."

Narjisse Abida: "Wat een beetje tegenvalt is de zware tas."

En bevalt het?

"Het Boni is een goede school. Ik kan altijd bij iemand terecht. Als ik iets niet weet bij een docent en als er ruzie is of zo bij de leerlingmentor. En de kinderen zijn allemaal lief en aardig. Het leukste vak op dit moment vind ik biologie. Wat me een beetje tegenvalt is de zware tas. Dat had ik niet gedacht."

Hoe denk je dat kinderen over 100 jaar les krijgen op het Boni?

"Ik denk dat ze meer werken met apparaten. En hopelijk hebben de kinderen dan niet meer zo een zware tas en misschien wordt er dan ook meer rekening gehouden met de hoeveelheid huiswerk. Het is wel af te krijgen nu, maar als je een keer wat hebt, dan moet je meteen veel harder werken."

Hoe denk je over je eigen toekomst?

"Ik wil chirurg worden. Ik wilde eigenlijk altijd al arts worden, eerst kinderarts toen ouderenarts en nu dus chirurg. Ik heb zelf een keer in het ziekenhuis gelegen en de chirurgen waren allemaal heel lief. Eigenlijk zijn het een soort helden omdat ze anderen helpen. Ik help ook graag anderen, op school met schoolwerk of waar het maar nodig is." <

9. Carnaval

Als goed-katholieke school vierde het Boni elk jaar carnaval. Voor de docenten was het een eer om op of rond 11-11 gevraagd te worden voor de rol van Prins(es) Carnaval. Wie het zou worden was elk jaar een goed bewaard geheim, alleen bekend bij de Raad van Elf, de Dansmariekes en uiteraard

de conciërges (die weten altijd alles!). Er werd veel aandacht gegeven aan het Onthullen van de Prins, liefst met veel rook en spannende muziek. De Dansmariekes oefenden uren om op het moment suprême hun beste beentjes omhoog te gooien.

Inmiddels heeft carnaval plaats gemaakt voor Valentijnsdag, waarbij leerlingen elkaar plastic rozen, lollies en andere blijken van genegenheid geven.

Zelfs rector Hans Fett doet mee in de polonaise.

10. Thema-weekend

Tussen 1986 en 2017 zijn er maar liefst 60 Thema-weekenden georganiseerd voor leerlingen uit de bovenbouw, oud-leerlingen en docenten. Doel was om een soort 'veilige en vrije ruimte' te creëren om zich met elkaar te bezinnen op allerlei thema's. Elk weekend kreeg een thema (bv. Pieken en Dalen, In blind vertrouwen, Polsslag der stilte) en rondom dat thema werden allerlei activiteiten georganiseerd. In de loop der jaren leverde dat een 'thema-weekend jargon' zoals: 'buiken', 'handje-voelen' en 'heuen'. Voor buitenstaanders onbegrijpelijk, maar voor de vele deelnemers onvergetelijk. Het thema-weekend, maar ook de jaarlijkse personeelsretraite, zijn ontstaan op initiatief van Ton Jansen, docent Nederlands en moderator.

'Buiken' tijdens het Thema-weekend.

Verschillende smaken

Bij Tablo staat altijd de groep centraal. De keuze van het stuk wordt afgestemd op de mogelijkheden en interesses van de groep. Anders dan gebruikelijk zijn er geen audities om te kijken of mensen talent hebben. Elke deelnemer start op zijn of haar eigen niveau. Alleen motivatie en aanwezigheid zijn een vereiste. Gaandeweg het repetitieproces maken de spelers een enorme groei door. Niet alleen theatervaardigheden als improviseren, samen spelen, rolinleving en dergelijke, maar ook het ontdekken van talenten waarvan spelers niet eens weten dat ze die hebben.

Als de groep eenmaal gevormd en met elkaar vertrouwd is verschuift het accent geleidelijk aan naar het maken van een toneelproductie. Want dat is het einddoel: een voorstelling maken. Maar niet ten koste van alles. Het welzijn van de spelers en de groep blijft centraal staan.

In het geval van Primeur, de toneelgroep voor de onderbouw, werkt het iets anders. Er zijn wel audities, maar meer om de motivatie en interesses te peilen dan om talent te ontdekken. Meer en jongere deelnemers kunnen zich uitleven in verschillende disciplines: toneelspelen, muziek maken, zingen, dansen

Het productieteam van Primeur, in 2018. Links Merel Niemeijer, productieleader; derde van rechts Rutger Braspenning, regisseur.

of decor bouwen. De leerlingen kiezen voor een discipline waarin ze zich thuis of juist uitgedaagd voelen. De stukken zijn minder thematisch en lichter van toon. Het spelplezier staat voorop. Bijzonder is dat de stukken vaak ook geschreven worden door het productieteam.

Voor de groep personeelstoneel is talent al helemaal geen selectie criterium. Gezamenlijk

werken en plezier beleven aan het maken van een voorstelling onder het motto 'je moet het niet stuk repeteren' staan voorop. Iedereen draagt naar beste vermogen bij. En het moet gezegd: meestal vinden collega's en leerlingen het heel leuk om te kijken naar hun prestaties op het toneel. Vooral voor nieuwe collega's is het ook een uitstekende mogelijkheid zich thuis te voelen in een organisatie waar zo'n 120 personeelsleden werkzaam zijn.

Miriam Luijten leidt de warming up voor de uitvoering van 'Ifiginea', de laatste voorstelling van Tablo uit 2020, opgevoerd in de gymzaal.

Leerlingen musicerden in een deel van de vorige eeuw vooral bij feestelijke gebeurtenissen zoals in 1960 bij de officiële opening van het gebouw aan de Fockema Andreaelaan.

Muziek!

Muziek werd bij de start van het Boni niet onderwezen. Wel was voor leerlingen en leerkrachten ruimte om muziek te maken of om er naar te luisteren. Dat gebeurde toen en ook nu met name bij feestelijke gebeurtenissen zoals lustra of bij een docent thuis. Muziek als vak kreeg pas vorm in het tweede deel van de twintigste eeuw en bloeide op het Boni op in de huidige eeuw. Docent Marga de Ruiter, bijna 35 jaar aan de school verbonden, laten we hierover aan het woord. Daarnaast aandacht in woord en beeld voor de beoefenaars van muziek, zoals de Boni Folksingers en De Boni Boventoon Blazers (BBB).

Staatsiefoto van de Boni Folksingers voor de hoes van hun ep'tje. Voorzien van een bedankje van leraar Wigman, organisator van de Tanganyika-actie. Van links naar rechts: Jan van der Bilt, Henk van Vonno, Kenneth Rommy, Stef Hoogenboom, Hans van Osch en Jan van Veen.

stuurde haar zelfs een nummer van zijn hand. Beroemd dan wel bekend in dat genre werd hij niet. Hij werkte onder meer jarenlang als filmrecensent van De Volkskrant, was bedenker, regisseur en presentator van het tv-programma 'Het Uur van de Wolf' en hoofd Documentaires bij de NPS. Scholier Cees van Ede bereikte midden jaren '60 in elk geval wel dat heel wat MMS-meiden, niet alleen tijdens zijn optredens, aan zijn lippen hingen.

EP'tje met vier nummers

Andere gedenkwaardige optredens in de jaren '60 werden verzorgd door de Boni Folksingers. In 1964 bracht de groep zelfs een plaatje uit, een EP'tje met vier nummers. Dat was een

product tussen een singletje en een elpee (langspeelplaat).

Zo'n single bevatte twee nummers (een A- en een B-kant) – in wezen een contradictio in terminis – en een elpee een stuk of tien songs. De Boni Folksingers zongen en speelden op dat EP'tje *Mango Vendor*, *I Do Adore Her*, *The Gospeltrain* en *I Shall Not Be Moved*. Het plaatje kostte fl. 4,95 (omgerekend 2,25 euro). De opbrengst was bestemd voor een ontwikkelingsproject in Tanganyika, onderdeel van de jaarlijkse kerstactie. Duizend platen werd geperst en die gingen grif van de hand.

De groep is in 1960 opgericht. Althans als we moeten geloven, wat de mannen beweren in een

Raad van Elf meets Nickie Nicole

Iedereen kent de carnavalsvieringen op het Boni. Ook in mijn schooltijd (eindexamen vwo in 1993) werd er fanatiek carnaval gevierd, in niets lijkend op de wijze waarop Bonifatius het ruim 1200 jaar eerder tijdens zijn zendelingstocht heeft proberen over te brengen. Carnaval was natuurlijk in principe niet iets voor Utrechtse jongetjes, maar je wilde wel graag een plek veroveren in de Raad van Elf. We hielden elkaar voor dat er daar alleen plaats was voor echt stoere mannen. Het werd een mooi avontuur, zeker dankzij de prins van dat jaar: de bekende wiskundedocent Siep de Haan.

Veel Bonifanten zullen direct aannemen dat Siep geen doorsnee-prins was. In die tijd was hij ook manager van Nickie Nicole, één van de eerste dragqueens van Nederland. Nadat m'n goede

vriend Jeroen Bedaux Siep had uitgedaagd, gingen we met de Raad van Elf onder leiding van Prins Siep den Eerste op excursie naar de toen populaire Amsterdamse kroeg Havana in de Reguliersdwarsstraat. Siep werd bij het leiden van de excursie geassisteerd door docent Maatschappijleer en Godsdienst Huub Verweij. Siep en Huub waren in die tijd zowat landelijk bekend als 'na-hossers' vanwege hun actie tegen de Herziening Onderwijs Salarisstructuur (HOS), waar zij als jonge leraren als eerste de nadelen van ondervonden. Verder maakte het natuurlijk vooral grote indruk op elf puberjongens uit de Domstad dat de twee docenten de weg goed kenden in het excentrieke Amsterdamse uitgaansleven.

Bij de mooie stapavond in de hoofdstad, waarbij we af en toe een hand van onze dij af

Alaaf! gaat wiskundedocent annex Prins Carnaval Siep de Haan goed af.

moesten duwen, viel de echte carnavalsviering uiteindelijk natuurlijk een beetje in het niet. Het voelde een beetje als na-hossen. Later hebben we bij de 5 Uur-show van Viola Holt en Catherine Keijl nog een optreden van Nickie Nicole bijgewoond.

Op al mijn vrienden die ook in die Raad van Elf zaten – onder anderen Daan Arends, Bernard Creutzburg en Thomas Deering – heeft dit avontuur grote indruk gemaakt. M'n ouders zagen het enthousiasme voor de Raad van Elf sceptisch aan... Waarom plotseling zoveel aandacht voor de katholieke grondslag van het Boni?

Xander van der Wulp
eindexamen 1993.

De stoere mannen van de Raad van Elf vermaken het Boni-publiek met speciale kunstjes.